

Prediking over Zondag 23 vr. 60 en 61

- Rechtvaardig voor God -

Vraag 60: Hoe zijt gij rechtvaardig voor God?

‘Alleen door een waar geloof in Jezus Christus; alzo dat, al is het dat mij mijn consciëntie aanklaagt, dat ik tegen al de geboden Gods zwaarlijk gezondigd en geen daarvan gehouden heb, en nog steeds tot alle boosheid geneigd ben, nochtans God, zonder enige verdienste mijnerzijds, uit louter genade mij de volkomen genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus schenkt en toerekent, evenals had ik nooit zonde gehad noch gedaan, ja, als had ik zelf al de gehoorzaamheid volbracht, die Christus voor mij volbracht heeft, in zoverre ik zulke weldaad met een gelovig hart aanneem’..

Vraag 61: Waarom zegt gij, dat gij alleen door het geloof rechtvaardig zijt?

‘Niet, dat ik vanwege de waardigheid mijns geloofs Gode aangenaam ben; maar daarom, dat alleen de genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus mijn gerechtigheid voor God is, en dat ik die niet ander dan alleen door het geloof aannemen en mij toe-eigenen kan.

Liturgie:

Schriftlezing Habakuk 3:1-19

Psalm 85 : 2, 3 en 4

Psalm 103 : 5

Psalm 103 : 6

Gemeente,

Je zou Zondag 23 een spil, een scharnier kunnen noemen. Een ander beeld uit de inzameling van de vruchten die tot nog toe vanuit de twaalf artikelen zijn opgelezen. Samenvatting uit de samenvatting. Omdat toch de twaalf artikelen een samenvatting zijn en blijven van de leer des geloofs. En als we de hele twaalf artikelen in één zaak willen samenvatten als bate of als vrucht: dan is dat de rechtvaardiging uit het geloof! We hebben de vorige keer uitvoerig stilgestaan bij de vraag: ‘Wat baat het u nu, dat gij dit alles gelooft?’ En het antwoord was kort maar krachtig: ‘Dat ik in Christus voor God rechtvaardig ben. En een erfgenaam van het eeuwige leven’. We hebben succesievelijk stilgestaan bij het voor God rechtvaardig zijn in Zijn majesteit. Zoals we Hem zagen verschijnen aan Habakuk, in Habakuk 3. En Habakuk bidt zijn gebed in de diepste vernedering. In vreze en beven en tegelijkertijd in die meest volmaakte vrijheid en overgave dat God bij hem was. We hebben de nadruk gelegd op het voor God rechtvaardig zijn. Dat wil zeggen: dat alle maatstaven die u en ik zo in het gewone leven aanleggen ons ontvallen. En alle zelfrechtvaardiging bij de wortel wordt afgesneden. Toen hebben we gesproken over het in Christus zijn. Onder Zijn hoge heerschappij als een rank in Hem, als de wijnstok ingelijfd zijn. En op Hem betrokken zijn. Leren uit Hem te leven. Het in Christus voor God rechtvaardig zijn, wil zeggen: helemaal beantwoordend aan de bedoeling en eis van God. Daarbij ook een erfgenaam van het eeuwige leven te zijn.

En nu komen wij toe aan de vraag: hóe? Dus niet alleen dát, maar hóe bent u nu rechtvaardig voor God? Mag ik het nog iets anders vertalen? Hoe bevindt u zichzelf in dat rechtvaardig zijn voor God? Dat is dus een volgende vraag die rechtstreeks voortvloeit uit de eerste. Niet dat die eerste boven onze hoofden bleef zweven. We zagen dat, maar wel dat omdat hier zo heel nauw luistert zodat wij scherp zullen horen hóe een mens rechtvaardig voor God is. Wel het antwoord is: 'alleen door een waar geloof in Jezus Christus'. En dan krijgen wij de bevinding van het geloof: 'alzo, dat al is het dat mijn consciëntie mij aanklaagt, dat ik tegen al de geboden Gods zwaar gezondigd, geen daarvan gehouden en nog steeds tot alle boosheid geneigd ben, in staat ben, nochtans God'.

Nu willen wij dus eerst hebben over de vraag: hoe staat een christen daar nu? En dan wordt er gesproken over de consciëntie. Alzo, dat al is het dat mijn consciëntie mij aanklaagt. Consciëntie betekent letterlijk: mede-weten. Dat is met God mee weten of met God mee getuigen. Dat kan natuurlijk alleen wanneer onze consciëntie is afgestemd op het Woord Gods. Wanneer de kompasnaald van onze consciëntie helemaal gericht is op de richting die God gaat. Want het geweten kan ook een doedezak zijn. Een harmonica. Het geweten kan ook vergroeid zijn. Want we moeten altijd wat voorzichtig zijn met een direct beroep op ons geweten, omdat in ons geweten vaak zo veel vooroordelen meeklinken. Maar inderdaad dat geweten is er. Het geweten is alleen zuiver wanneer het helemaal luistert naar de woorden Gods. Er zijn mensen die hun consciëntie met een brandijzer hebben toegeschroeid, zegt de apostel. Dat is vreselijk! Wanneer die consciëntie nauwelijks meer reageert. Er zijn consciënties die zo verknoeit zijn, dat ze moord en brand gillen over een bepaalde zonde van een bepaald mens, maar die de grote balken die in eigen oog zitten nauwelijks ziet, laat staan registreert. Dat onderstreept de noodzaak dat wij onder God en Zijn Geest zijn. Hier is dus een consciëntie afgestemd op het oordeel van God. Het oordeel van Zijn heilige wet, want God en Zijn wet zijn één. Zijn wet is niet iets wat buiten God staat en tegenover God staat, nee dat is God in Zijn willen. 'Zo heb Ik u gemaakt. Zo wil Ik dat u bent'. En de consciëntie spreekt de taal van de boetvaardigheid. Velen tobben met de vraag of hun geloof wel echt is. Leg uw hart ernaast, wat uw consciëntie getuigt! En hoor wat hier staat.

De eerste aanklacht is dat ik tegen alle geboden van God zwaar gezondigd heb. Dat is een hele zaak, gemeente! Want de tien geboden zijn een levend geheel. Daar kun je maar niet één gebod uit isoleren en zeggen: kijk, met dat ene gebod heb ik moeite en de rest zal wel gaan. Stel dat dit zo is (en dat is niet zo), maar stel: Dan zegt Jacobus: 'Indien iemand in één gebod struikelt, staat hij schuldig aan al de geboden Gods'. Waarom? Omdat één van Gods geboden maar een deelaspect is, Dat is maar een deel van de wil van God. Maar die wil van God is een eenheid. Het is tegen al de geboden Gods. Wat is onze hoofdzonde waaruit allerlei andere zonden voortkomen? Wel, ons ongelooft. Dat we niet geloven wat er boven de wet staat: 'Ik ben de HEERE, uw God, Die u uit Egypteland uit het diensthuis hebt uitgeleid. Dat wij als God willen zijn en dat vlees zich aanmatigt om de Heilige Geest te beoordelen. Dat is onze hoofdzonde. En ach gemeente, laten we nu eens eerlijk zijn! Tegen hoeveel geboden hebben wij gezondigd! Laten de jongens en meisjes hun hart eens openleggen en zeggen: ja, met dat gebod heb ik moeite. Eén of twee, misschien ten hoogste drie. Maar de Heere gaat met ons al Zijn geboden langs vanuit dat opschrift: 'Ik ben de HEERE, uw God'. Géén andere goden. Géén andere wijze van Godsverering dan Ik geboden heb. Géén ontheiliging van Mijn Naam en dag. De eerbied voor de ouders en overheden. Het ontzag voor het leven van de naaste. Voor het huwelijk van de naaste. Voor het bezit van de naaste. Voor de naam van de naaste. Om tenslotte de diepste steek te krijgen, in de begeerlijkheid. Zwaar, ik heb tegen U o Heere, zwaar en menigmaal misdreven. Dat is dus een consciëntie, die is afgestemd op de heilige woorden van God.

De tweede aanklacht is dat ik géén daarvan gehouden heb. Want het is niet alléén zo dat wij God niet alléén kwetsen in Zijn wil, dat is in Zijn wet iets hebben toe te brengen, maar dat wij die integraal (dat wil zeggen zonder enige verkorting), zonder iets, vernauwd of versmald te zijn volbrengen. En dat van harte en geheel! Dan houden we misschien Farizeeërs over. En dan zou iemand misschien iets zeggen als de rijke jongeling: 'ik heb al die dingen onderhouden van mijn jeugd aan'. Maar God maakt eerlijk. En aan algemene schuldbelijdenissen hebben wij minder behoefte dan ooit. Want het is de gemeenste en de meest huichelachtige manier om zich aan de greep van God te ontworstelen en ook op de meest schijnheilige manier. Het gaat erom dat wij ons hart, onze consciëntie naast de wil van God leggen. Wij lijken vaak op groothandelaars in turf en die kijken niet op een turfje, zegt de volksmond. Ja, en zo lijken we op groothandelaars in de zonde. Dan kijken we niet op een zonde. Maar God wel. Dat wil zeggen dat hier de zonden van de nalatigheid aan de orde komen. Nagelaten wat klaar geboden is. En dan weer terugvallend op de kern van de wet, dat is zo leeg aan liefde tot God en tot de naaste. Want de liefde is de vervulling van de wet. Dit was de tweede aanklacht.

De derde aanklacht is dat ik nog steeds tot alle boosheid geneigd ben, of in staat ben. Gemeente, dat is wat hier ten diepste gezegd wordt. Er staat hier niet: dat deze christen elke dag elke boosheid doet. Dat zeggen de huichelaars, ook in ons midden. En die gaan op de zonden van Gods kinderen door met de zonde. Maar er staat: geneigd. Dat wil zeggen: ik heb de ligging, ik ben ertoe in staat. En wanneer mensen over de richel of over de tong gaan, dan moet u altijd maar denken: die kiemen en zaden van al die zonden liggen ook in mijn hart. De gemeenste zonden zelf. Want ons hart is een wereld in miniatuur. En we hebben deel aan de wereldzonde, aan de zonde van ons land en volk en vorstenhuis en van onze kerk en van onze gemeente. Zonden in allerlei vormen van hoogmoed en godslastering, razernij, geweld en overspel. Dat wil niet zeggen dat hij het doet. Er zei een oude man: je moet wel alles worden, maar niet zijn. Hij wilde ermee zeggen: als je beschuldigd wordt van binnen dat je een huichelaar bent, dan zijn we dat ook en we zijn het tegelijkertijd niet, als het waar is. En als daar de beschuldiging komt, noem ze maar op, van welke aard. Je moet alles worden en toch niet zijn! Kijk, zo is het met deze christen. Nog steeds tot alle boosheid in staat. Mag ik het samenvatten. Dan kan ik het zó zeggen: zwaar gezondigd! Dat is: het was met mij niets. Géén daarvan gehouden! Het is vandaag ook nog niets met mij. En nog steeds tot alle boosheid in staat. Dat wil zeggen: het zal ook nooit wat met mij worden. Ja, zegt u, maar dat is mij te gortig. Dat kan. Maar zo staat het hier op voetspoor van de Schriften. We worden afgeschreven, gemeente. Nu heeft een christen twee ogen gekregen. Zelfs al zou hij in het gewone leven maar één oog hebben en met dat ene oog ziet hij onder het licht van boven, waar hij vandaan komt, wie hij geweest is, wat hij is en wat hij blijft. En met dat andere oog kijkt hij naar wat God zegt en wat God doet.

Want het merkwaardige dat op deze drievuldige aanklacht volgt, is het woordje: nochtans. Hoewel, toegegeven dat mijn geweten, (mijn medeweten met God) mij aanklaagt dat ik tegen al de geboden Gods zwaar gezondigd en geen ervan gehouden heb en nog steeds tot alle boosheid in staat ben. Nochtans God. En het woordje nochtans lazen wij onder andere in Habakuk 3. U kent dat aangrijpend gebed van deze aangrijpende man, die onder de hoge majesteit ziet wat God in Zijn werkwinkel aan het doen is en ook op de aarde aan het uitvoeren is. En dan zit Habakuk in een allermoeilijkste positie. Hij vertelt dat de vijgenboom niet bloeit. Dat is een ramp in Palestina. Dat er geen vrucht aan de wijnstok is. En de wijnstok is een van de hoofdkomsten van het volk. Dat het werk van de olijfboom liegt en de velden geen spijs voortbrengen. En men de kudde uit de kooi zal scheuren. En dat er geen rund op stal zal staan. 'Zo zal ik', zo staat hier, 'nochtans in de HEERE van vreugde opspringen, Ik zal mij verheugen in de God van mijn heil'. Kijk, dat is het wondere woordje nochtans! Daar moet u uw bril voor opzetten, bij wijze van spreken, om daar eens een hele tijd naar te kijken, naar dat woordje nochtans! Het is allemaal waar! Ontroerend waar! Maar: nochtans!

Gemeente, nochtans is een spanningsvol woord! Want met dat andere oog kijkt de christen naar God. Nochtans GóD! En dat is het wonder van het geloof dat het luistert. Bidden, zo hebben we deze dagen met de catechisanten besproken, is spreken met God. Ja, maar je kunt met evenveel recht zeggen: bidden is luisteren naar God. Merk op mijn ziel, wat antwoord God u geeft. Dat heilige zwijgen onder de majesteit Gods. Kent u dat? Stil zijn. Dat uitgepraat zijn. Telkens opnieuw. Want wij gaan telkens door het nulpunt. Luisteren naar wat God zegt en Hem niet in de rede vallen, maar dat de mens verstomt. Als de mens zwijgt, kan God pas aan het woord komen. En God begint nooit bij de mens, maar altijd bij Zichzelf. Nochtans God. Bijvoorbeeld als Hij zegt: 'Ik, Ik delg uw overtredingen uit als een nevel'. Of: 'Ik zal nooit meer op u toornen en Ik zal nooit meer op u schelden, want bergen mogen wijken'. Dat is wat, als een berg wijkt! 'En heuvelen mogen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken, nog het verbond Mijns vrede, zegt de HEERE, uw Ontfermer'.

In dat woordje nochtans zit de gehele verzoening besloten. Zit de zending van de Zoon door de Vader. Zit heel het heilig lijden en sterven van Christus. Zit Zijn begrafenis, Zijn hellelijden, Zijn hellevaart. Daar zit alles in. Nochtans God. En nu gaat God rekenen. Eerst vanuit Zijn wet. En Hij zegt: jij deugt helemaal niet. Je bent een deug-niet. En nu rekent Hij uit het Evangelie. Dat is niet met elkaar in strijd, dat zien we straks. Maar het Evangelie is louter belofte. Louter gave. En God rekent ons iets vreemds toe. Ja, zegt u, wat is dat? Wel, Hij rekent ons iemand iets toe wat helemaal niet door ons tot stand is gebracht. Er zijn nogal wat jongens en meisjes en ook wel ouderen die wat moeite hebben met de erfzonde. En zij zeggen: dat is een vreemde schuld. Schuld van een eerste mens die ons zou worden toegerekend. Ach, vraag maar om licht. Want u beaamt het elke dag, die keus van Adam. Maar tot op zekere hoogte is het een vreemde schuld die geëigend wordt. Heeft God heel wat aan te doen, voordat een mens daar zijn hoofd onder buigt. Maar gemeente, het is niet alléén over de lijn van Adam, dat God rekent. Hij rekent ook over de tweede Adam heen. Dat wil een mens wel. Vandaar dat kerken en groepen bezig zijn om de leer der erfzonde maar grondig op te ruimen en van een algemene genade in Christus uit te gaan, om dan de wereld te gaan verbeteren. Maar haat die leer als de meest vreselijke ziekte. God rekent vanuit de wortel van het Adams geslacht, het hele geslacht schuldig. En God rekent vanuit Christus al de Zijnen rechtvaardig. Die hebben er vanuit zich zelf part noch deel aan. Zij hebben er niets voor gedaan.

Gemeente, wat rekent God dan toe? Wel, de genoegdoening. Prachtig woord, dat gebruiken wij niet zo erg veel meer. Er staat dat Christus voldaan heeft. Niet zo koude uitdrukking als wij een kwitantie tekenen. Wel nee. Maar dat Hij in dat gaan staan in de plaats van de eerste Adam, God heeft hoog gehouden. En dat Hij Zijn geschonden recht tot boven de kolken van de dood heeft hoog gehouden. Dat betekent dat Hij straf geleden heeft. U hebt in deze afgelopen dagen een breedvoerige discussie bij de synode van de Gereformeerde Kerken (zoals die ook op onze synode is gevoerd) kunnen lezen. Er zijn mensen die zeggen dat wij niet meer mogen spreken, dat Christus de toorn God tegen de zonde heeft gedragen. Ik heb dat proefschrift ook gelezen. En ik heb zelden op zo zwakke gronden, ondeugdelijke gronden, zulke enorme Bijbelse waarheden zien weg-exegetiseren. Het is aangrijpend! Als een mens met zijn verdorven rede (al is hij nog zo spits en geslepen) wegschuift wat God openbaart. Christus heeft genoeg gedaan. Hij moest; het betaamde Hem. We hebben daar meer malen over gesproken, daarom kort. Dat wil zeggen: Hij leed de straf. Het is Zijn genoegdoening. God bleef God. En het was niet een genoegdoening die wij uitzochten, maar die God uitdacht. Genogdoening die God gaf. Niet een Christus Die tussenbeide trad waarvan u zegt: waar komt Hij vandaan? Nee, van God uit. Maar toch, in de weg van die gehoorzaamheid.

Dan zijn we aan het tweede. Hij deed de geboden Gods. Hij deed ze van binnenuit. Hij deed ze ook helemaal. En Hij deed ze van harte! En Hij bleef in de wil van de Vader. Dat is Zijn genoegdoening, dat is Zijn gerechtigheid, dat is Zijn heiligheid. Kijk, die Bijbelse woorden moeten de meisjes en jongens leren op de catechisatie. U ook. Moet u eens naar een school gaan, of naar een MAVO gaan. Of u daar niet wat franse woorden en vormen moet leren? Moet een jongen maar eens naar de middelbare school gaan. Kijk gemeente, die Bijbeltaal, die is niet onverstaanbaar! Zeker, er zijn enkele woorden die vervangen moeten worden, maar dat is de zaak niet. Daarom moeten uw kinderen ook zo trouw op catechisatie komen. En u moet er op toe zien, dat ze die korte vraagjes en antwoorden, waar de meesten helemaal geen moeite mee hebben, uitzondering daargelaten, dat ze die grondig leren. Overhoort u ze maar. Dat je zegt: jongen, laat eens even zien of je ze kent. Want voorlezers op de catechisatie heb ik niet nodig. Maar dat de ouders daarin ook meeleven. En dat gaat goed. Maar het kan nog beter. En daarom hebben de ouders er ook op toe zien, nu we het er toch over hebben, dat ze de kinderen niet voor alle wissewasjes thuishouden. Ik vraag wel eens: waar ben je de vorige keer geweest. Ja, ik moest oppassen. Moest dat zo? Houdt u daarvoor uw kind thuis? Moet u de directeur van de MAVO eens leveren hier. Moet u de directeur van de middelbare school in Voorburg eens leveren. Moet u uw chef eens leveren. Dat u zegt: ja, ik kom vandaag niet, want ik moest oppassen van mijn moeder. Hoe hoog staat dat eigenlijk genoteerd, gemeente? Catechisatie vóór alles. Dan verzetten we maar wat. Tweede, waar ben je geweest. Ja, er was een verjaardag. Nu, dat is even fijn. Dacht u dat die verjaardag in het water viel als die jongens en meisjes een uur weg waren. Geen sprake van, anders verzet u de verjaardag. Zo hoog hebben we de catechisaties te stellen! Dat we zo'n uur uitbuiten. Om de jongens en meisjes wat mee te geven, dat ze de Bijbelse woorden leren. De Bijbelse taal leren. De geloofstaal. Dat God het mocht zegenen. Gemeente, dat was naar aanleiding van die woorden genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid.

En dan moet u er eens op letten, daar zit een symmetrie in. Er zit een tegenstelling en een overeenstemming in. Enerzijds tegen al Gods geboden zwaar gezondigd. Hij heeft genoeg gedaan; wij géén daarvan gehouden. Christus gehoorzaamheid; wij nog steeds tot alle boosheid in staat. Christus heiligheid en onbesmet. Gemeente, dat rekent de Vader toe. Zo volkomen, zo werkelijk! Dat de Catechismus zegt: 'dat het is alsof ik nooit zonde gekend of gedaan had. Ja, als had ik zelf al de gehoorzaamheid volbracht die Christus voor mij volbracht heeft'. Wat zijn wij daar ver aan ontzonken, aan deze reformatorische leer. Het is één stuk levensblijdschap. Wat moeten wij ons laten smalen in onze eigen kerk en andere kerken, dat deze leer achterhaald is door een andere leer. Een leer van: hoe vind ik God in de naaste? Alsof dit ooit verandert.

Gemeente, wat is dat groot, dat God zo rekent dat Hij van een zondaar die moet zeggen: 'ik ben van top tot teen melaats' zegt: 'Ik zie geen spatje in je!' Je bent volkomen rein. Volkomen heilig. Volkomen rechtvaardig. Maar dan in een ander, in Christus. Dan komen we weer terug op het begin. Het in Christus zijn. Het is maar geen spelletje met je verstand. Ja, kun je denken. Dat is een levenswerkelijkheid, dat je door al de bodems heen zakt, want Christus ligt altijd beneden ons, dat weet u wel. En dat u op Hem zinkt! O gemeente, wat zet Hij in de rechte staat en stand! En dat knappen wij nu nooit op, maar God doet dat. Nochtans GóD! Het voorhangel scheuren wij niet van beneden naar boven, maar dat scheurt God van boven naar beneden. Van boven naar beneden. Gemeente, dat is wat! Dat God het openbaart. Hij laat het zien aan dat oog des geloofs. Dat is zo'n ontzaggelijk wonder, omdat hier Christus, want ik zou ook kunnen vertalen, dat de Vader de Heere Jezus geeft en dat Hij Zijn verdienste toerekent. Dan is het nog eenvoudiger gezegd. Zo werkelijk, dat God Zijn volk rekent en zegt: u hebt dat álles gedaan! Gemeente, dat is louter genade! Wanneer deze belijdenis van louter genade, zonder verdienste in verval raakt, dan komt de mens omhoog in Zijn goddeloosheid en in Zijn vroomheid. Maar genade, dat maakt ons zo klein, dat we daar in aanbidden zonder enige verdienste van mijn kant. Uit loutere genade. Loutere genade!

Gemeente, dan wordt tenslotte de vraag gesteld: hoe het dan met het geloof zit, of er in dat geloof waardigheid zit? Is het om de verdienste of om de waardigheid van uw geloof? Dat is een heel oud strijdpunt. Er was een dominee die zei: 'Ik geloof dat ik geloof'. Dat is een wonderlijk geloof, want het geloof gelooft niet in zichzelf, maar het geloof gelooft in Christus. Het geloof is God zeer aangenaam. Want zonder geloof is het onmogelijk Gode te behagen. Maar het geloof steunt nooit op zichzelf. Stel je voor. Dat is ook de fout van mensen die spreken over geloof waarvan je denkt: waar is God? Waar is God? Waar is de veroordeling, waar is de vrijspraak, waar is de verootmoediging, waar is de blijdschap? Kortom, de hele scala van aandoeningen die daar mee gepaard gaan. De hartstocht voor de vrije genade zat zo in de Reformatoren zo diep, dat zij doorgingen tot het laatste. Om die parel van vrije genade ongeschonden aan het nageslacht over te geven. Paulus was nog maar tien, twintig jaar dood en de mensen weken al van zijn leer af. En Luther heeft tijdens zijn leven gezegd dat er zware buien boven Wittenberg hingen, omdat hij voorzag dat er mensen opstonden, die deze leer zouden verknoeien. En hij heeft het goed gezien, want Melanchton, ere wie ere toekomt, maar ook schande wie schande toekomt, heeft deze parel nogal verduistert. En daarom hebben wij God dag en nacht te bidden, niet dat we een zuivere leer hebben, waaraan het leven ontzonken is, want dan verdwijnt alles, dat zien we toch in onze eigen kerk. Dat zien we in andere kerken, dat gaat zo maar door. Maar hebben wij God te bidden dat in die geslachten die parel wordt bewaard en ontdekt. U moet maar eens naar die ogen van jongens en meisjes kijken als ze voor het eerst ontdekken, dat daar een ander leven is: Geestelijk leven. Het is de hartstocht voor de vrije genade.

Wat is nu het geloof, wat is nu de plaats van het geloof in de rechtvaardiging? Wel gemeente, dat geloof kunt u het beste vergelijken met een leeg vat dat helemaal gevuld wordt met Christus. Dat geloof kunt u het beste vergelijken met een spons die zich helemaal volzuigt uit het Woord, uit de belofte, uit Christus. Dat geloof is een instrument, een kanaal. Een lege hand. Mag ik nog een liefelijker beeld gebruiken. Het geloof is klimop. En een eigenschap van de klimop, dat weet u allemaal, is dat hij nooit op zijn eigen benen kan staan. Maar die slingert zich om de stam van een boom en zonder die boom is die klimop weg en is hij verloren. Als u zegt, wat is de plaats van het geloof en u ziet die klimop plant staan, dan zegt u: ja nu weet ik het weer! Ik hoop dat u dat ook beleeft. Dat u zo als een rank uit Christus, maar ook u slingerend om Christus, Hem omhelzend in het woord der belofte, dat u zo uit Hem leeft. Want het is niet de bedoeling van het catechismus dat het geloof nu eens zeer nauwkeurig wordt bespied. Zoals we een kunstoog uit elkaar draaien en zeggen: kijk jongens, zo en zo zit dat in elkaar en dan is het weer gebeurd. Nee gemeente, maar dat wij afsnijdend ook elke gedachte van de verdienstelijkheid van het geloof en van het genadekarakter van het geloof en met Christus en met het middel dat ons aan Christus lijmt en doet vastkleven, alleen God de eer geven! Dat is alléén door het geloof. En nu zegt de catechismus erbij dat ik geen andere manier deel krijg aan Christus in Zijn genoegdoening, aan Zijn gerechtigheid, aan Zijn heiligheid dan door dat geloof!

Gemeente, wat is dat geloof noodzakelijk! Abraham geloofde God en het werd hem gerekend tot rechtvaardigheid. Wie dat hier Abraham nazegt, die is rechtvaardig. Als iemand zegt, een klein meisje hier in ons midden of een kleine jongen of een man of een vrouw - God kent de harten - ik geloof! Dan is hij in dat geloof rechtvaardig. Want het geloof rechtvaardigt naar zijn inhoud, niet naar zijn eigen kracht. Wie in de Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven. Geloven en leven is in de Bijbel verbonden. Wij moeten de rechtvaardiging niet als een stuk uit de Bijbelse boodschap uitpellen en die helemaal apart zetten, maar organisch doen vervlochten zijn met het geloof in God de Vader en de Zoon en de Heilige Geest. Wie in Hem gelooft, die heeft Hem ook.

Gemeente, dat geloof begint altijd bij de boetvaardigheid en gaat er ook in voor. Maar het geloof hongert en dorst ook naar de gerechtigheid. Zo'n honger en zo'n dorst naar Christus in Zijn gerechtigheid, dat we de toevlucht nemen. En dat God op die weg wel de nodige inkepingen geeft met Zijn heilig en goddelijk recht, want er is geen bevrijdender zaak dan het recht Gods. Wanneer we geopereerd moeten worden, dan we maken alle dansen om deze zaak te ontspringen. Doen we niet zo gauw. Kan het niet anders, zouden we maar niet wachten, maar niet uitstellen? Totdat het tot een mens doordringt: er is geen andere weg dan het bevrijdende mes. Gemeente, het recht Gods is wel afsnijddend, maar is vooral bevrijdend! Er is geen bevrijdender prediking dan wanneer het genadekarakter van het Evangelie op de voorgrond staat in harmonie met het recht. U hebt straks gezongen: 'dat de vrede met een kus van het recht wordt begroet'. Prachtige uitdrukking, in die berijmde Psalm! De vrede wordt met een kus van het recht begroet. God is bevredigd, voldaan in Zijn Zoon. Wie in de Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven. En heeft ook de vrucht, dat is de vrede met God, door het geloof in Christus Jezus. Het wordt ook in Hem gerekend tegen al de beschuldigingen van de duivel in.

Nu zegt de catechismus dus, dat het geloof geen verdienstelijk karakter heeft, maar wel een toe-eigenend karakter. Mij toe-eigenen. Het geloof is ontvangend. Wie dat er uitsnijdt is Remonstrant. Het geloof is ook aannemend. Wie dat er uitsnijdt, is lijdelijk in de verkeerde zin van het woord. Het zijn twee kanten. Eerst ontvangend, maar ook zich toe-eigenend. Daar zitten de vragen. Mag ik het mij toe-eigenen? Er zijn mensen die wanneer God met één van Zijn woorden tot hen komt, menen dat ze God er een dienst mee doen, om die woorden allemaal naar God weer terug te gooien. En zeggen: niet voor mij! Zou u daar goed aan doen? Of zou u eens eerbiedig luisteren? Niet dat het met u wat is, maar dat het met God wat is! Luisteren naar Hem: wat heeft Hij in dat woord tot mij te zeggen? En niet om op die woorden Gods te gaan zitten. Trouwens daar krijgt u de kans niet voor. Want het Woord is dynamiet. Maar om die woorden te overdenken en vooral om er biddend op te pleiten. Dat heeft God zo graag. Maar God vindt het helemaal niet mooi dat u in uw ongeloof Zijn woorden in Zijn gezicht teruggooit! Moet u heus niet denken dat u zo rechtzinnig bent! Dat u luistert en zegt: kan dat? Mij toe-eigenen? Daar is de Geest voluit in werkzaam. Voluit. Maar als de Geest werkzaam is dan zijn wij ook werkzaam. Dat moet u maar goed onthouden! Want de Geest kweekt geen luie mensen. Wat een wonder is het dat wij de troost van de rechtvaardiging hebben naar de mate van ons geloof! Heb ik een heel klein zwak geloof, dan heb ik een heel kleine troost. Maar geeft God mij een groot geloof, bijvoorbeeld als van de Kananese: een groot geloof, dan heb ik een grote troost. Daarom mogen wij zo vragen: 'Heere, vermeerder ons het geloof'.

Gemeente, wat is het een wonder als we daar deel aan hebben! Ook gevaarlijk om in onze eigen weg voort te gaan. Wat is het een wonder als we daar deel aan hebben. Dat we een God hebben Die vergeeft en vergeet! En dat een zondaar door het geloof die vergeving ontvangt en het toch nooit vergeten kan. Dat is ook Gods bedoeling. Het is Gods bedoeling dat wij de vergeving geloven en nooit vergeten uit hoe grote nood en dood we zijn verlost. God houdt de wond open. God houdt patiënten op Zijn hemels spreekuur die telkens terugkomen. God maakt ongedaan, wat wij nooit meer goed kunnen maken. Dat is het onherroepelijke van de zonde. Er zitten hier wel mensen die zeggen: kon ik het maar eens overdoen. Het is de vraag of u het dan beter deed. Onherroepelijk. Je kunt nooit één van uw valse, leugenachtige woorden terughalen, nooit! Je kunt wel vergeving vragen.

Gemeente, wat is dat een wonder, dat we een God hebben Die vergeeft en vergeet! Het Nederlandse volk trilt over de wonden uit de oorlog. De revolutionairen wroeten er net zo diep in om de mensen maar zoveel mogelijk pijn te doen en er hun eigen slag mee te slaan. Sommigen hebben dat nog niet eens in de gaten. Wij kunnen niet als Nederlands volk zei iemand: vergeten, laat staan vergeven. Maar dat komt niet uit de hemel, dat komt uit de hel. Maar God vergeeft en vergeet! Maar een mens vergeet het niet. Waar hij vandaan kwam en komt. En waar God hem brengt. Hij wil het niet vergeten om er God eeuwig voor te danken! Hij mag het niet vergeten, omdat God zegt: 'Vergeet nooit een van Mijn weldadigheden'. Amen.